

Beogradske Novine

Broj 27.

BEOGRAD, četvrtak 2. marta 1916.

GODIŠTE II

UREDNIŠTVO i UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKE NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog general-štaba.

K. B. Beč, 29. februara.

Rusko i balkansko bojište:

Nema ničeg novog.

Talijansko bojište:

Juče poslije podne bila je opet jača talijanska artiljerijska vatra prema deloma mosne brane kod Gorice i visovni Doberdo.

K. B. Beč, 1. marta.

Stanje je svuda nepromenjeno.

Zamjenik glavar generalnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

K. B. Berlin, 1. marta.

Zapadno bojište:

I u toku jučerašnjeg dana vodila se vjela artiljerijska borba na više delova fronta, naročito sa neprijateljske strane. Na čini mjesta pokušavao je neprijatelj time da nas zavara; ali zato izgleda da je kraju Yser, u Champagni, kao i između Maasa i Mosela namjeravao da nam nanese i ozbiljne štete.

Ali neprijatelj nije postigao svoju cjelu. U borbi koja je vodjena u zduhu oboren je kod Meniu a englezi dvokrilaš; Englezi koji su bili na tom okrilašu zarobljeni su.

Istočno i balkansko bojište:

Nema ničeg novog.

Izveštaj turskog glavnog stana.

K. B. Carigrad, 28. februara.

Irakška fronta:

Noću, 22. februara vrlo je lako odbiti pokušaj neprijatelja da iznenada nadigne naše položaje kod Felahije. 28. februara pokušao je neprijatelj da na jednom velikom čamcu iskrcava skoro jedan bataljon, da njime udari na naše lijevo krilo; pokušaj je uslijed naše vatre propao.

Dardanelska fronta:

Od 22. do 24. februara neprijateljski brodovi, koji su u razno doba sa ekidima obasipali vatrom anatolsku i melijsku obalu, uvijek su bili primonini, uslijed vatre naših obalskih baterija, da se udalje te nisu bili u stanju da postignu kakav uspjeh. Je-

dna neprijateljska letilica, koja je letila preko morskog tjesnaca, napadnuta je i otjerana od naših letilica.

Neprijateljski ratni izvještaji.

K. K. Paris, 29. februara.

3 sata po podne, sjeverno od Verduna, trajala je i dalje vrlo žestoka paljba. U odsjeku istočno od Maasa obnovljeni su u toku noći u predelu sela Douamenta nekoliko puta jaki mjesni napadi. Tom prilikom dolazilo je do borbe prsa u prsa. Napade su naše čete odbile. U Woewru je Nijemcima poslije jake artiljerijske pripreme pošlo za rukom da osvoje selo Maueulles. Odmah preduzetim protiv-napadom povratili smo zapadni kraj sela, koje držimo pod našom vatrom. U Lotaringiji je prodro neprijatelj sa manjim odjeljenjima u jedan istaknuti rov, odakle je skoro odmah istjeran. Kod Owillerca, Authenilla i Fromallesa vladala je na obim stranama znatna artiljerijska paljba. Sa ostalih dijelova fronta nema ništa da se javi.

K. B. London, 29. februara.

Danas je naša artiljerija gadjala neprijateljske rovove. Kod Owillersa, Authenilla i Fromallesa vladala je na obim stranama znatna artiljerijska paljba. Kod Yperna, iza naše linije kod Mervillea, oboren je njemački Albatros-aeroplan; druga jedna njemačka letilica prevrnuća se i pala je sva obuzeta plamenom iza njemačkih linija.

Francusko vrhovno zapovjedništvo priznaje njemačke uspjehe.

K. B. Berlin, 1. marta.

Wolffov brzojavni ured javlja: Medju hartijama koje su zaplijenjene posljednjih dana nalazi se i sljedeća naredba: „Glavni ratni stan 18630 (tajno), 31. januara 1916. Upustva za glavne zapovjednike.

U posljednje vrijeme u više prilika vršio je neprijatelj mestimične napade na naš front. Svaki put je neprijatelj postizao uspjehe koje je iskorišćavao. Ovako se dalje ne može nastaviti bez štetnih uticaja na raspoloženje kod vojske. Ne mogu dozvoliti da vrijeme očekivanja, koje sada preživljujemo, dovodi do neaktivnosti. Sve treba da bude upravljeno na to, da se preduhitre njemačke namjere i da se njemački napadi odbiju. To će se moći postići bez suvišnog gubitka pješadije, ako se svaki put upotrebi sve teško topništvo, poljsko topništvo i lahko topništvo. Na taj način može uspjeti protiv napad, ne dajući neprijatelju vremena, da se utvrdi. Upustva od 20. januara 1915. godine objašnjavaju to i detaljnije. Potpisan Joffre.

* * *

Izgleda da je taktika političara entente, da rat dobiju govorima, sada zarazila i francusko vrhovno vojno zapovjedništvo, misleći da će moći oduševiti francuske čete na taj način što će zapovjednicima izdavati naredbe da izvojuju pobjede.

Iskrena želja Crne Gore za mirom.

Intrige entente.

Ententa se brzo spušta niz brdo.

Ona preživljuje jedno za drugim vojničke kao i političke poraze i sada, kada se latila, da se bori najnižim sredstvima, pokušavajući da uljepša svoj poraz u Crnoj Gori, utjeruje u laž jedan plan entente — sama crnogorska vlada. Nema se mnogo šta dodati onome, što knežević Mirko i članovi crnogorske vlade, u dole navedenom brzojavu kažu ententi. Sve, što ententa sada radi, samo je krik razočarenja, koji preživljuje ententa čak i sada poslije nastavljenih intriga. Crna Gora pokazuje u datoj izjavi njene vlade svoju poštnu volju za zaključenje mira. Crna Gora neće nadalje da bude žrtva egoističke politike entente i uvidjela je, da njen spas leži jedino u mirnom sporazumu i saglasnošću sa Austro-Ugarskom.

Iz niže navedenog se jasno pokazuje originalnim dokumentima, da su Crna Gora i kralj Nikola iz sopstvene inicijative molili za zaključenje mira. Time se potvrđuju glasovi o interniranju kralja Nikole u Lyonu. Obmanuli su kralja Nikolu, ne daju mu putne isprave da može otputovati u inostranstvo, ne daju mu da stupi u dodir sa zakonitom crnogorskom vladom, i svakako su i Mijuškovića primorali, da dā netačni demanti, protiv čega sada ustaje knežević Mirko. I sve se to radi samo za to, da bi se prikriilo, kako je jedan član entente mogao i pametno misliti i imao želju da zaključi mir. Mora da je velika želja za mirom u zabludi zavedenih naroda entente, da se od njih mora tako da krije energična želja crnogorske vlade za zaključenje mira. Četvorni sporazum se boji, jer bi i njegovi narodi mogli da traže zaključenje mira, kao što se iz sljedećeg vidi, da je to želja Crne Gore.

K. B. Beč, 29. februara.

Kada su kraljević Mirko, serdar Vukotić i ministri, koji su ostali u Crnoj Gori, a to su: ministar pravde Radulović, ministar unutrašnjih djela Popović i ministar vojni Vesović, saznali za izdaju crnogorskog ministra predsjednika Mijuškovića, koji je sa kraljem Nikolom pobjegao u Paris, a koja je objavljena u „Agence Havas“ od 11. februara, podnijeli su molbu carskoj i kraljevskoj vladi, preko carskog i kraljevskog poslanika na Cetinju, Eduarda Otto-a, da se sljedeća izjava preda javnosti:

Kraljevska vlada je saznala za izjavu ministra predsjednika Mijuškovića, kojim je on preko crnogorskog konzulata u Parisu dao zvaničan karakter. Pošto je ova izjava skroz netačna, i ima tendencija, da rad ministara koji

su ostali u zemlji prostavi kao ništavan i svojevolutan, i kako se u ovu izjavu ne može više sumnjati jedno po načinu po kome je ona izdata, drugo po izvoru iz koga se saopštena (Agence Havas), to kraljevska vlada smatra za dužnost, da na ovu izjavu odgovori, i da u isto vrijeme austro-ugarsku vladu zamoli, da se pobrine, da ova njihova izjava bude publikovana.

29. decembra prošle godine, posle pada Krstaca, traženo je po odobrenju Njegovog Veličanstva od zapovjednika carsko i kraljevskih četa, da se neprijateljstva obustave. Odgovor na ovo stigao je u zoru 30. decembra. Kralj je tada već bio otputovao u Kruševac (u Crnoj Gori) gdje su otputovali i svi ministri posle prijema odgovora. Poslije dužeg savjetovanja, molila je vlada, sa kraljevim pristankom, carsku i kraljevsku vladu za mir. Ovo je izvršeno putem telegrama 31. decembra (po starom) Njegovog Veličanstva kralj, se obratio u isto vrijeme telegrafskom molbom Njegovom carsko i kraljevskom Apostolskom Veličanstvu, da posreduje da uslovi mira budu što povoljniji. Na ovo smo dobili odgovor 2. januara (po starom) kao i na molbu, da se obustave neprijateljstva, i u odgovoru je naglašeno, da će se pregovorima za zaključenje mira pristupiti tek onda, kada se bude položilo oružje, i kada se predaju srpske čete, koje su se još nalazile na našoj teritoriji. Savjetovanja su sad otpočela. Uslovi su istina bili teški, vrlo teški. Ali i naš položaj je bivao sve teži. Austro-ugarske čete napredovale su brzo. Pošto nismo imali dovoljno hrane i municije to nigdje nismo mogli dati jačeg otpora naročito ne u oblastima kraj morske obale. Najzad, je prvi uslov primljen, što se tiče drugog dat je odgovor, da se na našoj teritoriji ne nalaze srpske čete. Punomoćnici, koji su trebali da izvrše razoružanje otputovali su 3. januara (po starom) u Cetinje, a idućeg dana su se vratili; izjavili su da su neprijateljstva prekinuta, ali da se pregovori, kako će se polagati oružje, ne mogu preduzeti, dogod ne dodje odgovor iz Beča. Ovo nam je dalo nade, da će se doći do sporazuma, i pozvali smo ministra Mijuškovića da se vrati iz Skadra, kuda je dan prije otputovao sa diplomatskim tijelom. Umjesto odgovora dobili smo 5. januara (po starom) od zapovjednika carsko i kraljevskih četa jedno pismo, u kome su stavljene još neki propisi pri bezuslovnoj predaji oružja. Međutim su austro-ugarske čete sve dalje nastupale, naročito u pravcu ka Skadru i Bojani. Predstojala je opasnost, da će komunikacija između Skadra—Medua biti prekinuta. Predsjednik Mijušković se vratio iste večeri u Skadar, idućeg dana 6. januara (po starom) napisao jednu notu, koju je poslao carsko i kraljevskoj vladi; u njoj je iznesen cio tok pregovora i naglašeno je, da se na ovaj način ne može praktički izvršiti predaja oružja i da je on i suviše ponižavajući. (O kakvom namjernom ponižavanju Crnogoraca nije bilo riječi. Ticalo se je samo vojnih mjera. Napomena carsko i kraljevskog Korrespondenc Bureau-a). U isto vrijeme smo tražili da se s obzirom na ove događaje pozovu punomoćnici za pregovore. Kralj Nikola je istog dana, oko 4 sata po podne, otputovao u Skadar, a odatle preko Medue u Italiju. Vladi ovo nije saopšteno, i tako povrijeđen 16. član zemaljskog ustava. Odlazak kraljev uticao je poražavajući na vojsku i narod.

Nastala je opšta zabuna, i opasnost od unutrašnjih nemira, to nam je dalo povoda da i dalje radimo i da otpočete pregovore nastavimo. Pregovori su okončani s uspjehom u toliko, što je oružje ostalo u zemlji kao državna svojina, a vojska i narod su se mirno vratili kućama. Na ovaj način je, bez svake sumnje, ova zemlja spasena od sigurne propasti. Tok stvari, koji je ovdje u kratko iznesen najbolje demantuje zvaničnu notu ministra predsjednika Mijuškovića. Ovim se utvrđuje prvo: da prekid neprijateljstva a potom i mir nije tražen iz nedostojnih namjera, već jedino i isključivo s obzirom na tešku situaciju, koja je nastala poslije pada najvažnijih položaja, i sa ciljem, da se narod spase ropstva. (Ovdje se mislilo sigurno na interniranje, za vojsku sposobnog muškog stanovništva. Primjedba c. i k. Kor. Bureau-a) koje bi za iscrpljeno stanovništvo bilo samo štetno a nitkome od koristi; drugo: da postavljeni uslovi za mir nisu odbijeni, već da je prvi, predaja oružja primljen, a na drugi, da se srpske čete predaju, dat je odgovor da se na našoj teritoriji ne nalaze nikakve srpske čete; i prema tome je izlišno, da se o ovome govori; treće: da vlada nije zajedno sa kraljevskom porodicom napustila zemlju sa izuzetkom ministra

predsjednika, koji sam ne predstavlja vladu, niti može u ime vlade ma šta odlučiti, dok je to moguće trojici ministara, koji su u zemlji ostali, jer odgovaraju potrebnom kvorumu, a to je zakoniti osnov u ovom slučaju; četvrto: da nas, jednoga člana kraljevskog doma i tri člana vlade, nisu ostavili u zemlji u svrhu da hrabrimo čete na otpor, jer ova tri vladina člana nisu ništa ni znali o kraljevom odlasku; peto: Kralj nije iz Skadra niti iz Sv. Ivana Meduanskog niti iz Italije, poslao ma kakvo naredjenje, njegovom Visočanstvu kneževiću Mirku, niti kraljevskoj vladi ili generalu Janku Vukotiću, po kome bi vojska trebala da se povuče ka Skadru, i da se ni pod kakvim izgovorom ne smiju preduzeti pregovori o miru.

Gornju izjavu je kraljevska vlada dala sa znanjem i u sporazumu sa njegovim kraljevskim Visočanstvom kneževićem Mirkom i generalom Vukotićem, sasvim slobodne volje i bez ikakvog uticaja i bez presije na osnovu dokumenata, i ova izjava koju nitko ne može niti iznuditi niti u svoju vlastitu korist naći opravdanje objeskrepi ili promjeniti.

Podgorica, 4. februara (po starom) 1916.

Knežević Mirko,
J. Vukotić, M. Radulović.
Popović. Vjesović.

(Kao što carsko i kraljevski brzojavni izveštajni ured saznaje, ova molba za mir, koja se u gornjoj izjavi iznosi a koja se više puta već i u štampi spominjane i koju su kralj Nikola i njegova vlada uputili 13. januara 1916. (po starom) Njegovom carsko i kraljevskom apostolskom veličanstvu, odnosno i na carsko i kraljevsku vladu glasi ovako:

„A sa majesté apostolique
François Joseph I.

Vienne.

Sire,

Vos troupes, ayant occupé aujourd'hui ma capitale, le gouvernement monténégrin s'est trouvé dans la nécessité de s'adresser au gouvernement impérial et royal pour lui demander avec la cessation des hostilités la paix entre les états de Votre Majesté et Mon pays. Les conditions d'un heureux vainqueur, pouvant être rigoureuses, je m'adresse d'avance à Votre Majesté, d'intercéder pour une paix honorable et digne du prestige d'un peuple jouissant naguère de Votre haute bienveillance, de Votre estime et sympathie. Votre coeur généreux et chevaleresque ne lui infligera pas — j'espère — une humiliation, qu'il ne mérite pas.

Nikolas.“

Ovako glasi doslovni prijevod:

„Njegovom Apostolskom Veličanstvu
Franji Josipu I.

Beč.

Sire!

Kako su Vaše čete posjele danas moju prijestolnicu, nalazi se crnogorska vlada prinudjena, da se obrati carsko i kraljevskoj vladi s molbom za priekid daljih neprijateljstva i da se zaključi mir između zemlje Vašeg Veličanstva i moje zemlje. Što se tiče uslova srećnog pobjedioca, koji mogu biti vrlo teški, obraćam se već unapred Vašem Veličanstvu, da se zauzme, kako bi bio zaključen častan mir, koji ne vrijeđja dostojanstvo naroda, koji je još do nedavna uživao Vašu naklonost, Vašu pažnju i simpatije. Nadam se, da će Vaše plemenito i viteško srce učiniti, da ovaj narod izbjegne poniženje, koje ne zaslužuje.

(Moralo bi se vjerovati da se već i poslije ove sasvim jasne molbe ne bi više moglo ni pomišljati na neko poricanje. Nikola sa nekoliko riječi crta kratko istoriju svoje zemlje, koja za svoj opstanak ima da blagodat blagonaklonosti cara i kralja Franje Josipa I, priznao je, da bi s toga uslovi Austro-Ugarske mogli biti vrlo teški. Ali gospodin Sazonov, koji se u dumi letimice ipak sjeća Crne Gore, usudjuje se tvrditi da kralj Nikola neće ništa da zna o miru i da je zabranio princu Mirku da sa Austro-Ugarskom povede ma kakve pregovore. Ali ovo se već, sasvim pobija sa poslednjom izjavom kneževića Mirka i crnogorske vlade. Primjedba uredništva.)

Kraljevsko crnogorska vlada moli carsko i kraljevsku austrijsku vladu da zaključi mir sa Crnom Gorom. Ona još moli carsko i kraljevsku austro-ugarsku vladu, da odredi punomoćnike, tako isto i mjesto dan i čas njihovog sastanka sa punomoćnicima kraljevske crnogorske

vlade. Kraljevska vlada Crne Gore moli carsko i kraljevsku austro-ugarsku vladu, da izda potrebne naredbe da bi se obustavila neprijateljstva, da naznači dan i čas kada će ovo učiniti da bi kraljevsko crnogorska vlada izdala iste naredbe njenim četama. Kraljevska crnogorska vlada moli i zapovjednika, da brzojav njegovog Veličanstva kralja Crne Gore, koji će mu predati naši parlamentari gospoda major Lomović i nadporučnik Popović, otpravi njegovom veličanstvu Caru i Kralju Anstro-Ugarske. U isto vreme moli se zapovjednik da dozvoli našim parlamentarima da sačekaju odgovor carsko i kraljevske vlade u njegovom logoru. Ministar-predsjednik: Mijušković; ministar pravde Radović; ministar unutrašnjeg djela Popović; ministar vojni Vjesović.

31. decembra 1915 (13. januara 1916.)

Sutra dan (14. januara 1916.) stigao je odgovor od njegovog carsko i kraljevskog apostolskog Veličanstva i carsko i kraljevske vlade i on glasi:

Njegovom Veličanstvu crnogorskom
kralju Nikoli!

Služi mi na zadovoljstvo, da se vaše Veličanstvo izjasnilo da će odustati od otpora, koji sad već više ne vodi nikakvom cilju. Uslovi za obustavljanje neprijateljstva će vašem veličanstvu biti saopšteni preko mog glavnog zapovjednika vojske. Što se tiče predloga, koji je učinila crnogorska vlada, na njega će dati odgovora moja vlada.

Franjo Josip I.

Kraljevsko crnogorskoj vladi!

Pošto je kraljevsko crnogorska vlada uvidjela da svaki dalji otpor ne donosi nikakve koristi, i pošto se izjasnila, da će obustaviti prolivanje krvi, to će carsko i kraljevska vlada, čim se ispune uslovi, koji su postavljeni od strane vojne vlasti, da bi se obustavila neprijateljstva, poslati svoje punomoćnike, kako bi se oni na Cetinju sastali sa punomoćnicima crnogorske vlade.

Beč, 29. januara.

Burian.

Kao što je 17. februara saopšteno, carsko i kraljevska vlada je, na molbu crnogorskih ministara, koji su ostali u zemlji, pokušala, da pošlje preko kraljevsko španske vlade jedno pismo od imenovanih crnogorskih dostojanstvenika njihovom kralju, koji je bio u Francuskoj. Prema vijestima sa neutralne strane, spriječila je francuska vlada ovu pošiljku, i crnogorska molba, da kralj Nikola odredi punomoćnike, koji bi pregovarali za mir nije ni stigla do kralja Nikole.

Povjerenje naroda.

Na 7. januara ove godine izdala je Njegova Preuzvišenost carsko i kraljevski vojni generalni guvernér podmaršal grof Salis Seewis povodom uvećanja vojnog generalnog guvernera proglas na pučanstvo, u kojem ga pozivlje, da oblasti i organe uprave u njihovom radu s pouzdanjem potpomaže, kako bi pomoću sigurne i pravedne uprave bio u zemlji uspostavljen red, te od svojih vodja zavedenom narodu povraćene bile sredjene prilike.

Jedva je nekoliko nedjelja prošlo od ovog proglasa, pa već sa zadovoljstvom možemo ustanoviti, da je pučanstvo s punim razumijevanjem odgovorilo intencijama Njegove Preuzvišenosti. Sjajni uspjeh, što ga je postigla u čitavom opsegu guvernera akcija glede uspostave obuke u osnovnim školama, mar, kojim je pučanstvo prionilo svom redovitom gospodarskom radu, dobrovoljni posluh, kojim se je pučanstvo pokorilo odredbama oblasti i upravnih organa, rječiti su dokazi, da se život naroda brzo vraća u redoviti kolosek. Mirne duše se, dakle, može tvrditi, da je u zemlji opet uspostavljen red.

Za potpuno uspješan rad, koji ima zemlju kulturno i gospodarski da podigne, potrebno je međutim uz sredjene životne prilike naroda i to, da pučanstvo s povjerenjem suradjuje sa vlastima, ali da li će ovakvog povjerenja biti, to zavisi od slobodne volje pučanstva, od kojeg se može zahtjevati poslušnost, ali koje se ne može prinuditi na povjerenje. U toliko više valja za to da cijenimo one znakove, koji nam pružaju nesumnjiv dokaz, da je nakon kratkoga doba rada carskih i kraljevskih vlasti i povjerenje prema njima uhvatilo čvrst korijen u pučanstvu.

Mi smo već u posljednjem broju našega lista imali prilike izvjestiti o okružnoj skupštini u Gornjem Milanovcu, gdje su predstavnici uprave prvi put stupili u neposredni dodir sa najširim slojevima pučanstva. Iz vlastite pobude došli su na ovaj okružni

Saopštenja

o nalaženju nestalih.

Za ova lica nalaze se izveštaji u redakciji „Beogradskih Novina“:

- a. 1. Toma Hadžić-Arsić, Vranja.
- a. 2. Gospogja Olga M. Stefanovića, advokata, Ribarska Banja.
- a. 3. Gospogja Vukosava Orelj, advokata, Kragujevac, Karagjorgjeva ulica, broj 17.
- a. 4. Dživdžanović Todor, kafedžija, Prokuplje.
- a. 5. Gospogja Zaga M. Bokonjić, Vrnjačka Banja.
- a. 6. Gospogja Natalija S. Gajić, Beograd, Car Dušanova ulica br. 68., ili Niš, Nemanjina ulica br. 39.

Traže se:

- b. 1. Cvetko G. Pavlović, od 15 godina, gimnazijski učenik iz Užica, koji je bio interniran iz Novog Pazara preko Beograda.
- b. 2. Angelina Popović, rodom iz Lazarevca, u poslednje vreme stanovala je kod Aleksandre Konstadinović, Niš, Belimarkovićeve ulica, 44.
- b. 3. Antonija Rošulnik, 18 godina stara, pred rat je bila sobarica u Beogradu, Njeguševa ul. 9. U početku rata otputovala je za banju Koviljaču.
- b. 4. Milan i Gjorgje Koštunić iz Gornjeg Milanovca. U poslednje vreme Milan je ležao bolestan u jednoj bolnici u Kragujevcu.
- b. 5. Dr. Bogdanović, Kruševac, Spomenička ulica, 24.
- b. 6. Ristic, Boljevac.
- b. 7. Danica S. Gjurgević bivša švalja u „Oficirskoj zadruzi“, koja je bežala do Vel. Medvege—Trstenik; želi njena sestra Milena M. Belića, Beograd, Baba Višnjina ulica 18, da je pošlje zaceo u Beograd.
- b. 8. Nikola Milenković, 16 godina u Kruševcu.
- b. 9. Stanimir Mirković, trgovac iz Beograda, sa sinom i šesnaestogodišnjim Miodragom Čortanovićem. Poslednje vesti o njima su došle početkom januara meseca iz Podgorice.
- b. 10. Milutin Matić, 14 godina, iz Lješnice.
Ko zna što o gornjim licima, može redakciju preko najbližih vojnih vlasti obavestiti pod navodom zavedenih brojeva.

Podlistak.

U ruskome ropstvu.

(Nastavak)

U slobodi.

Bilo je to 8. oktobra — neću nikada zaboraviti tu noć — kada sam napustio mirnu sobicu iznad žitnice. Srce mi je udaralo. Tiho, sa napregnutim mišicama, sa oštrim klincom u desnoj čizmi, spustio sam se niz stepenice. Studeni vjetar je duvao oko kućice. Osluškujući sa svih strana, prikradao sam se kao kakva sjenka preko pjeskovite pustare. Šta li sam mislio?

Na čuvara ladje i čuvara na Kami, na njegovog psa i kobasicu, koju sam u nuždi htio sa njim da dijelim, i koju sam stoga metnuo na metu, odozdo u lijevom džepu od kaputa, na bljede ljubičice, koje sam često na ovoj ledini vidjao i kojima sam se uvijek radovao, na zavičaj, u kome moji mili provode prijatne večeri, dok ja ovdje, daleko na istoku, radim u ponoći na bijegstvu, na šta se sve ne misli u takvim trenucima. Razne mi misli padaju na pamet kao varnice, i dok još nisam bio svjestan svega što mi se prividja skočio sam već preko visokog željezničkog nasipa, pa uz prljavu obalu. Bio sam već na nesigurnom prelazu za iskrcavanje i osluškivao sam samo jedan trenutak. Pristanični

Zašto se tako zbilo?

Dalji prilozima za politiku laganja srpske vlade.

Nedavno smo u našem listu objavili jednu izjavu srpskog ministra Stojana Protića, koji je rekao slijedeće: „Naša je greška, što smo se tako izveštali u laganju, da smo i sami počeli verovati našim lažima“.

Ovo priznanje jednog aktivnog političara osvjetljava nesumnjivo pravom svjetlošću srpsku zvaničnu politiku, ali ipak još ostaje bez odgovora pitanje, zašto se moralo pribjeći lažima, i zašto se sa zavaravanjem naroda nastavljalo čak i onda, kada se već uvidjalo, da će ovo uporno samoobmanjivanje dovesti do narodne katastrofe. Kao odgovor na ovo pitanje dobijamo sada sa dobro obaviještene strane saopštenja, koja će dovoljno ilustrirati motive, koji su rukovodili srpsku vladu, da nastavi svoj nesavjestan rad.

Kada je Petar Karagjorgjević sjeo na krvlju uprskani srpski prijesto, njemu je već od prvoga dana bilo jasno, da će se on i njegova dinastija samo tako moći održati, ako pokuša da zadovolji nacionalne ambicije, koje su on i njegovi pomagači, agenti ruske politike, razvijali već godinama u politički malo školovanom srpskom narodu. Trebalo je u neku ruku moralno-političko opravdanje za kraljeubištvo u Beogradu, što se samo na taj način moglo postići, ako se narodu pokažu takvi uspjesi, do kojih se ne bi moglo doći bez novog režima. Zato se sa punom snagom počelo sa razgranatom velikosrpskom propagandom i željelo se, da se izazove rat sa monarhijom, o čijim su unutrašnjim prilikama bili javno obavješteni u Srbiji. Ovaj rat, koji je vodjen pod devizom nacionalnog ujedinjenja, bio je za dinastiju Karagjorgjevića i za radikale koji su držali uz nju, još od samog početka samo borba za njihov opstanak, hazardna igra, u kojoj avan-

turiste nisu imale ništa da izgube, ali je narod mogao da izgubi sve.

Kada se tako posmatraju događaji, može se tek objasniti što narodu čak i u posljednjem trenutku nisu htjeli priznati istinu, jer bi priznanjem istine došao i posljednji trenutak za rusku prevlast u Srbiji, a kucnuo bi posljednji čas i za štice Rusije. Ali da su narod hotimice ostavljali u zabludi, i ako su bili svijesni očajnog položaja, vidi se najbolje iz toga, što su predstavnici Srbije moralisvoje izvještaje da podošavaju po želji Pašićevoj, ocrtavajući situaciju kao povoljnu, i ako su dobro znali da sasvim drukčije stoje stvari. Da li je Pašić vršio ovo falsifikovanje diplomatskih izvještaja da bi umirio Petra Karagjorgjevića, ili da bi osigurao svoj položaj prema kralju, jer se bojao da će pasti u nemilost, ako Petar Karagjorgjević sazna pravu istinu, to neka oni sada sami medju sobom rasprave. Nama je dovoljno što ćemo naša tvrdjenja dokazati:

Mjeseca jula 1914. godine došao je u specijalnoj misiji u Niš srpski poslanik na bukureškom dvoru Pavle Marinković. Odmah po njegovom dolasku u Niš saletili su sa sviju strana Marinkovića sa pitanjima kako stoji sa Rumunijom, i ono što je Marinković tada pričao u najužem krugu prijatelja, nije mnogo obećavalo za Srbiju. Poslije nekoliko sastanaka sa Pašićem i ruskim poslanikom Trubeckoj, otputovao je Marinković u glavni stan u Kragujevac, da tamo podnese izvještaj o situaciji. Ali tada je već on svoje mišljenje o situaciji bio potpuno izmjenio i pričao je svojim prijateljima u Kragujevcu, koji su ga pitali o držanju Rumunije, da je pitanje o prilasku Rumunije silama sporazuma i objave rata Rumunije Austro-Ugarskoj, samo još pitanje sati.

Ne može dakle biti sumnje, da je Marinković ove „informacij“ o Rumunjskoj

stražar je spavao kao poručeno; tome sam se i nadao, jer sam ga već ranije uhodio.

A pas nije volio nepogodu. Oluja je bijesnila kroz vazduh na sve strane. Tako mi je laknulo, da sam htio skoro da se smijem, kad sam vidio da sve glatko ide.

Jedan pokret preko ograde na ladji. Lanac na čunovima malo zveknu. Do vraga! Ali sad moram napred! Već me je žuti tok Kame nosio, i pre no što sam dobro uzeo vesla u ruke morao sam neko vrijeme sa mojim čunom da se borim na talasima vode. Sada sam uzeo vesla u ruke i brodio sam izmedju dvije zelene stražarske svetiljke ka svome cilju, na drugu obalu. Da li sam bio više mokar od znoja moga rada ili od vode, kojom su visoki rečni talasi zapljuskivali moj čamac — to i danas ne znam. I čun nije bio ispravan, i danuo sam dušom, kada sam mogao da ga zaustavim na kalju u rogozu druge obale, inače bi se utopio. Odgurnuo sam ga nogom, i on otplovi niz vodu, bez gospodara. Opet sam htio da se smijem, kada sam pomislio na zbušnjena lica čuvara rijeke, kada budu našli prazan čun.

Morao sam da probijem put kroz rogoz, dok sam najzad došao do jedne livade. Blizu nje je bilo i selo ogradjeno pletenom tarabom. Oluja se medjutim slegla, ali u toliko jači je bio mrz. Kleknuo sam na koljena, i pozdravio sam punim srcem slobodu, zlatnu slobodu!

Od ovoga trenutka sam bio — istina još

uvijek skoro 3000 kilometara udaljen od zavičaja — u sred neprijateljske zemlje — ali u slobodi. U prkos svih „prijatnosti“, koje bi me snašle, da su me po drugi put uhvatili, ne bi ni po koju cijenu napustio zadovoljstvo, koje mi je obećavalo moje avanturističko inkognito putovanje kroz evropsku Rusiju.

Morao sam ovo moje bijegstvo da izvedem i s obzirom na moje drugove, koji, možda, takodje pripremaju sami svoje oslobodjenje. Došao sam u Sarapul, gdje je bio naš glavni logor, razgledao sam sa najvećom hladnoćom ovaj grad — naravno, bio sam već u gradjanskom odijelu.

Bitni uslovi ovoga puta bili su: prisebnost, hladnoća i jaki nervi. Nisam ni za šta na stanicama morao da pitam, jer sam, iz predostožnosti, naučio ruski da čitam. Izbjegavao sam razgovore i pitanja, jer bi me poznali po inostranom ruskom dialektu. Na putu u Perm pratio me je stalno jedan radoznali mladi Rus, koji je trebao da se javi u vojsku. Samo grubošću mogao sam da se otresem njegove ljubaznosti, i davao sam mu odgovor samo jednosložnim riječima. Dva dana sam se mučio na ovoj staroj ladji, dok, najzad, nisam stigao u Perm.

Ušao sam u metež ove žive trgovačke varoši, kao da sam imao hitna posla sa bilo kakvim Nikolom Nikolajevičem. Zbilja, odmah na drugom kraju ulice presretne me jedna seljanka, i pitala me je za neku ulicu u Permu. Nisam se zbulio,

erpio ne u Bukureštu, već u Nišu od Pašića i ruskog poslanika Trubeckoga.

Drugi primer: Na grčkome dvoru za stupao je Srbiju Živojin Balugdžić, intiman prijatelj Petra Karagjorgjevića još za vrijeme bavljenja u Šva carskoj. Jednoga dana javio je Balugdžić srpskoj vladi u Niš i srpskoj vrhovnoj komandi u Kragujevac, da ne treba računati na Venizelosa jer će on skorih dana morati da odstupa. Isti izvještaj poslao je Balugdžić i srpskom ratnom presbironu, jer je njemu bilo stavljeno u zadatak, da o svima važnijim događajima izvještava i štampu. U organu srpske vrhovne komande „Ratni Dnevnik“ zaista je i objavljen Balugdžićev telegram, ali kada je to iz Kragujevca javljeno u Niš, po Pašićevom nalogu srpska cenzura nije dozvolila objavljivanje ovog telegrama u niškim listovima, i iz ministarstva spoljnih poslova podignuta je prava hajka protiv ratnog presbirona, koji pušta „ove lažne i obespekjavajuće vesti, u kojima nema ni trunke istine“. Između Niša i Atene izmijenjeno je odmah više telegrama, u kojima je Pašiću pošlo za rukom da „uveri“ atenskog poslanika, da je on, Pašić, u Nišu bolje obavješten o grčkim prilikama, nego li poslanik u Ateni. Balugdžić je zaista morao da demantuje svoju tačnu vijest, i srpski narod je ostao još nekoliko dana u uvjerenju, da predstoji stupanje Grčke u rat na strani Srbije.

Toliko o informacijama, koje smo dobili. Srpski državnici, koji su bili na vlasti, počeli su dakle prvo hazardnu igru da bi utvrdili svoj položaj, i kada nisu više bila dovoljna sredstva do kojih su oni došli pretjeranim obećanjima, nisu prezali ni da se late laži i pred narodom da igraju nepoštenu igru. Moralo je doći do sloma ovakve nemoralne politike, jer od prvog trenutka nije imalo opravdanja za njen opstanak. Počela je sa uništenjem jedne dinastije, a svršila je sa uništenjem jedne države.

i rekao sam joj: „Idi ovako pravo, pa onda desno, pa lijevo, pa opet pravo i stići ćeš baš u tu ulicu!“ Ja sam pak skrenuo sasvim suprotnim pravcem.

U Perm sam stigao rano u jutru, a voz za dalje je išao tek docno u večer. Morao sam, stoga, da predjem varoš u nakrst, posmatrao sam živ saobraćaj na obali, gdje su bila velika stovarišta drva, i druge robe. Perm je važno trgovačko mjesto, jer leži na rijeci i na transibirskoj pruzi. Gubernija Perm je bogata i mineralima: gvoždjem, zlatom, platinom, solju i drugim kamenjem, što se može vidjeti i po bogatim sa ovom robom izlozima u ovoj varoši.

Ova varoš broji danas skoro 100.000 stanovnika, u njoj se vidi jedno šarenilo rasa. Tu su starosjedioci varoši Perme, Voguli, Tatari, Baškiri, — i tko bi izbrojao sve ove narode, tko bi ih imenovao, svi oni treba da smatraju za čast, što se gube u veliko rusko narodno more?

Nisam mogao da se zadržim dugo. I ako su se kod mnogih nervi navikli na ispitujući pogled policajca, moji su nervi zato bili i suviše osjetljivi. Blagodareći mojoj prisebnosti prošao sam dobro u jednoj banci u Permu, u kojoj je činovnik postavio, nepoznatom Odiseju obilgatno pitanje: Pu kai pote — Odakle ideš i kuda ćeš? Žandarm, koji je bio kod blagajne, posmatrao me je pažljivo, ali ja sam tako neusiljeno pušio jednu rusku cigaru, da me je najzad, u velikoj gužvi, izgubio iz vida.

(Nastaviti će se.)

Narodna privrjeda.

Naplaćivanje dugova u Srbiji.

Kao što je poznato, Srbija je svaku svoju potrebu u mašinama, alatima, dovršenim spravama i espaju, kao i veliki deo kolonijalne robe dobavljala iz inostranstva, i naročito za to duguje ona inostranstvu velike sume, jer su kupcima uvek dopuštani dugotrajni krediti. Ovi dugovi bi izneli prema specijalnim proračunavanjima oko 60 miliona franaka, od kojih od prilike polovina pada u deo austro-ugarskoj, a 1/3 na potraživanja njemačke carevine. Naplaćivanje ovog zahtjeva pitanje je koje zanima u najvećoj meri sada tako isto inostrane kao i domaće kuće, jer s jedne strane se raspravlja, da se obezbede potraživanja inostranih trgovaca i njihovih isplata, a s druge strane, da se obrati pažnja i na ratom stvoreno stanje ovdašnjih trgovaca.

Oba cilja će se postići odnosnim koracima i pomoću c. i k. vojne generalne uprave. Kako mi sada saznajemo, saglasili su se svi mjerodavni faktori u tome, da ne pomišljaju na bezobzirnu i nasilnu meru pri naplaćivanju dugova. Prvo, finansisko stanje ovdašnjih trgovaca je takvo, da bi bilo bezuspešno forsiranje pri naplaćivanju dugova, a s druge strane ne bi bio takav postupak ni u interesu poverilaca, niti odgovara interesima dužnika, jer i dužnici sada još nisu u stanju da svoja potraživanja naplaćuju. I s toga bi bezuspešan korak od strane poverilaca za njih imao kao posledicu samo svage i razdore. Radi se na suprot o tome da se preduzmu nužne mjere radi predohrane protiv onih dužnika, koji bi pojedine poverioce isplatili i time povredili prava poverilaca kao cjeline. S druge strane radi se o zaštiti protiv takvih poverilaca, koji neće da ostave potrebno vreme dužniku, koje mu je potrebno da uredi svoje veze. Iz ovih obzira kreditori u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj nameravaju da osnuju takvu organizaciju, koja bi s jedne strane obuhvatala sve poverioce, tako da dužnik ne stoji u odnosu prema jednom poveriocu, nego prema svima poveriocima, a s druge strane da bi organizaciji bio osiguran izvestan uticaj na plaćanje dužnika, i to u tom pravcu, da bi se plaćanja mogla izvršiti samo onda, ako je dokazano, da je dužnik aktivan, ili je plaćanje jednog duga pretpostavka kredita za dalju nabavku robe, tako da se time položaj dužnika ne pogoršava. Ove će se osnovne mere za uređenje odnosa između poverilaca i dužnika dakako popuniti s takvima, da se dužniku onemogućuje nedozvoljene mahinacije, kao na primer da prodaje robu u bescijenju ili je rasprodaje, ne izmirujući poverioce i t. d. pa će se protiv svijui, koji bi se u tom pravcu ogrešili, najstrožije postupati.

Uredjenje prometa deviza.

Austrougarska banka stvorila je u sporazumu s austrijskom poštanskom štedionicom te s austrijskim i ugarskim novčanim zavodima osnovna načela za buduću promet i njegovo razvijanje. Dotične ustanove razabiru se iz ovih saopćenja austrougarske banke: Austrougarska banka osniva u svrhu evidencije nad raspoloživim i potraživanim inostranim plaćenim sredstvima, te u svrhu, da ujednostručenjem toga prometa po mogućnosti snizi njihovu cijenu, u zajednici s austrijskom poštanskom štedionicom te austrijskim bankama i bankarima u Beču centralu za promet sinozemnim plaćevnim sredstvima za Austriju, koja će kao i ugarska odnosna institucija u Budimpešti započeti svoje delovanje u četvrtak dne 24. o. m.

Članovi su centrale obavezni, da sva inozemna plaćevna sredstva, koja prime, centrali izruče, a s druge strane opet svoju potrebu na takvim sredstvima centrali najave, označivši ujedno celju, u koju ih trebaju. Centrala ispitat će celju upotrebe, te je u tu svrhu vlastna zatražiti, da se dokazala o njoj podnesu austrougarskoj banci, te će odlučiti da li se ima i eventualno u kolikoj se mjeri ima dotičnoj potražbi udovoljiti. S obzirom na organizatorne ustanove centrale za devize i s obzirom na propise, koji važe glede sudjelovanja u njoj, razaslane su banke svojim mušterijama saopćenja o modalitetima, koja u prometu sa inostranim plaćenim sredstvima dne 24. o. m. stupaju na snagu.

Slobodna trgovina i zaštitna carina u Engleskoj.

Trgovačka komora u Manchesteru, centru engleskog sistema slobodne trgovine, donela je prije nekoliko dana više karakterističnu, no važnu odluku. Kao što „Rotterdamsche Courant“ iz Londona javlja, trgovačka komora u Manchesteru sa 988 protiv 527 glasova odbila je memorandum direktorija u korist slobodne trgovine poslije rata. Dalje treba da se zavede zaštitna

carina na njemačku, austrijsku i ugarsku robu i najzad treba njemački, austrijski i ugarski brodovi i roba sa svim da se isključe iz pristaništa Velike Britanije i njenih saveznika.

Ova vijest je, kao što rekosmo, više karakteristična no važna. Engleski trgovački bilans je za vrijeme rata za punih deset milijardi u pasivi i to poglavito s toga, što Engleska, s pravom se može tvrditi, može samo jedan put nedeljno jesti engleski hljeb i englesko meso. Ona mora svoje najnužnije životne namirnice, usled prekinutog uvoza iz zemalja centralnih vlasti, da nabavlja za mnogo veću cijenu no u mirno doba. Tako bi bojkot prema centralnim vlastima poslije rata već iz tog razloga bio prava ludost, jer bi bila potpuno primorana samo na američanski uvoz. Ovo samooograničenje u izvorima za nabavku namirnica samo je dobro došlo našoj trgovini, što bi i pored bojkota nama bila osigurana prodaja, ali bi cijene bile udešene na osnovu američanskih ponuda.

Što se tiče industrije tu se ne radi samo o htjeti već i o moći. Ni u Francuskoj, ni u Engleskoj niti u Rusiji nisu naši industrijski artikli trošeni na osnovu simpatija, već zato, što su bili potrebni i morali se uzimati i prema tome neće sve teoriske odluke u buduću ništa moći izmijeniti. Industriji centralnih vlasti otvaraju se poslije rata novi putevi, koji je čine nezavisnom ne samo od zapadno evropskih zemalja već joj postavljaju velike nove zahtjeve, ako hoće da odgovori svome zadatku.

Ostvarenje odluka trgovačke komore u Manchesteru neće dakle osjetiti centralne vlasti, kao što se osećaju pogogjeni oni, koji su ove odluke doneli. Ove odluke su politička reakcija, uslijed rata jako oštećenih trgovačkih krugova, i mogu se kao takve sa pravom označiti, jer dok su centralne vlasti potres u privrednom životu uslijed rata gotovo već preboljele, i koračaju ka privrednom životu, koji mnogo više obećava, gorepomenuta odluka trgovačke komore u Manchesteru dokazuje, da je privredni život u Engleskoj iz temelja uzdrman, ali da njeni predstavnici ne mogu protivu toga ništa drugo preduzeti, već da samo po primeru svojih političara sa ništavnim odlukama demonstriraju.

CARO I JELLINEK DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

rodužnice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst

preuzimaju prevoze svijui vrsti u balkanske države.

Upute badava.

Firma St. Sasson Zemun

gospodska ul. 19. preporučuje svoje bogato stovarište Ansichtskarte, Feldpostkarte, hartija i nirnberške robe. Cijene su vrlo niske.

Na znanje.

Radiona za izradu cijelokupnog namještaja u raznim formama sa ili bez garnitura. Imam na lageru izradjenih kreveta sa i bez matrace. c155

Šandor Papp

bravar sobnog nameštaja i gradjevina

Ivankovačka ul. 3 (Trkalšte) do kafane „Stara Srbija“.

Primam na izradu i opravku sve bravarske poslove.

Veljko L. Protić

revizor carinski izvještava svoju porodicu u Kraljevu (kuća Vase — Laze Konstantinovića) da se nalazi zdrav u Beogradu. Uj dno želi da mu se žena Darinka sa decom vrati ovamo. c159

sastanak ne samo predstavnici inteligencije iz cijelog okruga, već i na stotine seljaka sa svojim starišinama, a živo zanimanje, što su ga ovi pokazali prilikom raspravljanja raznih gospodarskih i kulturnih pitanja, koja se tiču narodnog života, dokaz nam je, da i najširi slojevi susreću vlasti sa povjerenjem. Ova je činjenica od tim veće važnosti, što nam ona dokazuje, da je pučanstvo počelo uvidjati kako, su ga njegove predjanše vodje zavaravale i kako su zlonamjerni i lažni bili svi oni glasovi, kojima se narod podbunjivao protiv austro-ugarske monarhije. Ovaj preokret u shvatanju pučanstva u toliko je veće moralno zadovoljenje za monarhiju, što su je njezini neprijatelji napali pod izgovorom, da hoće da štite Srbiju, sada pak srpski narod, napušten od svojih besavesnih vodja, i prevaren od svojih tobožnjih prijatelja, u tobožnjem „neprijatelju“, nalazi svog pravog zaštitnika, koji ga gospodarski i kulturno potpomaže, i kojemu on to s povjerenjem priznaje. U interesu je pak samog srpskog naroda da se ovaj započeti preokret i dovrši.

Austro-Ugarska.

Car Ferdinand u Beču.

K. B. Beč, 1. marta.

Zbog nazeba koga je car Ferdinand dobio u Coburgu, razboleo se od slabog bronhitisa, mora ostati u krevetu.

Priznanja ratnicima.

K. B. Zagreb, 1. marta.

Opštinski odbor odlučio je o predlogu predsjednika opštine za podizanje jednog ratnog spomenika u čast hrvatskih ratnika i davanju počasnog građanskog prava generalima Borrojeviću i Sarkotiću. Generalima su poslani brzojavi, u kojima im se saopštava izbor za počasne građane grada Zagreba.

Balkanske vijesti.

Zauzeće Drača.

K. B. Beč, 29. februara.

Javlja se iz glavnog stana ratne štampe:

Zapovjednik balkanske vojske general pukovnik pl. Kövess poslao je 27. februara slijedeći brzojav vrhovnom zapovjedniku nadvojvodi Fridrihu. Poslije sjajnih napada 23. i 24. februara prodro je danas u svanuće jedan bataljon brdske brigade sa istočnih položaja u Drač, gdje se sada mjesto talijanske trobojke vije zastava Austro-Ugarske. Smatram se za srećnog, što vašoj carskoj i kraljevskoj Visosti mogu da javim za ovaj značajan događaj.

Nadvojvoda Fridrih poslao je poslije ovoga ovaj brzojav general pukovniku pl. Kövess-u:

„Blгодарim srdačno vašoj ekscelenciji za vijest o novom uspjehu i koga su izvojevale čete, koje stoje pod vašim zapovjedništvom. Protjeravši Talijane iz srednje i sjeverne Albanije. Radujem se danas postignutom uspjehu hrabrih četa, uspjehu koji je krunisan zauzećem Drača. Moje priznanje hrabrim četama, koje operišu u Albaniji dijeli i carsko-kraljevsko glavno zapovjedništvo vojske.

Uvodjenje gregorijanskog kalendara u Bugarskoj.

Kako javljaju sofijski listovi, izneće bugarski ministar prosvijete u Sobraju ovih dana zakonski projekt, koji predviđa uvodjenje gregorijanskog kalendara u Bugarskoj.

Ostaci srpske vojske.

Talijansko priznanje.

Lugano, 28. februara.

Dok je do sada talijanska štampa pisala kako se broj Srba opet spremnih za borbu penje na 200.000, morao je „Secolo“ priznati u svojim posljednjim brojevima, da do sada ima na Krfu samo 15.000 Srba spremnih za borbu.

Najnovije brzojavne vijesti.

Pobjedni plijen pred Verdunom.

K. B. Berlin, 29. februara.

Iz velikog glavnog stana javlja se: Pojačana artiljerijska vatra trajala je na mnogim mjestima. Istočno od Maasa izvršili smo juriš protiv oklopne utvrde u neposrednoj blizini sjeverozapadno od sela Douaumonta: ponovljeni neprijateljski pokušaji za napad osujećeni su još u samom razvijanju. U Vo-

evru su naše čete zaposjele Dieppe, Abaucourt, i Blanzee. One su očistile prostrani šumski predeo kod Watrouville i Hodiomont i u hrabrom naletu uzele su Manheulles i Chamlon. Do subote u veće broj zdravih zarobljenika iznosio je: 228 oficira, 16.575 vojnika; zapljeno je 78 topova, među njima mnogi teški najnovije vrste, 86 mašinskih pušaka i nepregledni materijal. Kod Thiaville (sjeveroistočno od Badouvillera) napadnut je i uzet jedan istaknuti dio francuskih položaja i Veliki broj zarobljenika pao je u naše ruke.

Panika u Parisu.

Ženeva, 28. februara.

Prema jednom pariskom telegramu „Journal de Genève“ izgleda da su u Parisu uvjereni u vojnim i u političkim krugovima da je snažni njemački napad na Verdun samo uvod istovremene velike ofenzive protiv Parisa i protiv Calais-a. Francuska štampa je vrlo zabrinuta zbog velike ogorčenosti i žestine sa kojom se vode sadanje borbe.

U „Petit Parisien“-u piše pukovnik Rousset, da je potrebno pre svega da se slome velika ofenziva, koju su sada Njemci počeli i tek poslije mogu saveznici da počnu svoju veliku ofenzivu za oslobodjenje. Zbog toga se sada i vrše koncentracije znatnih snaga.

Prema poslednjim vjestima dostiglo je vrhunac uzbuđenje gradjanstva u Parisu. Često se sasvim otvoreno govori, da se u izvještajima generalštaba saopštava samo jedan dio za Francusku žalosnih događaja u i iz Verduna. Pariska štampa uzaludno pokušava da umiri gradjanstvo, čije se uzbuđenje svakog časa može pretvoriti u paniku.

Zvanični pokušaji umiravanja u Francuskoj.

K. B. Paris, 1. marta.

„Figaro“ javlja: Ministar predsjednik Briand objavio se u hodnicima komore i izjavio je, da je vojničko stanje dobro. Čete su oduševljene, a jake pričuve gotove su da izdrže najjači udarac.

Francuski gubici na moru.

K. B. Köln, 1. marta.

„Kölnische Volkszeitung“ javljaju iz Parisa: Zvanično se saopštava: Pomoćna krstarica „Provence“, sa jednim transportom četa, potonula je na putu za Solun 26. februara u Sredizemnom moru; od 1800 ljudi spašeno je 690.

Iz Havre-a javlja „Havas“, da je teretni brod „Au Revoir“ torpedovan od jedne podvodnice, potonuo. Posada je spašena.

Potreba engleskog naroda za mirom.

Amsterdam, 1. marta.

Iz engleskih listova, koji su sada stigli, vidi se da je „Reuter“ u svojim izvještajima o govorima Snowdens-a i Trevelyan-a, držanih u engleskom donjem domu, u kojima je isticana potreba zaključenja mira, izostavio vrlo važne stavove.

Suowdens potseća na izjavu ministra kolonija, koji je rekao, da nema ni jednog člana vlade koji se ne bi iskreno obradovao pred mogućnošću za zaključenje mira bez povrede nacionalne časti. U koliko više bude trajao rat, utoliko će teže biti zaključiti zadovoljavajući mir. Ne možemo očekivati slom centralnih vlasti privrjednim iznuranjem. Naši saveznici drže se na bojištu samo još našom materijalnom i finansijskom pomoću. Jaka želja za mirom u Njemačkoj ne odgovara nekom pretečenom slomu, nego dokazanom činjenici o nepobedivosti centralnih vlasti. Postoje razlozi da se veruje da je sada povoljan trenutak za početak pregovora. Govorniku su poznate sve postojeće teškoće, ali polaže nadu na reči iz engleske prestone bjesede, i na odgovor koji mu je ministar predsjednik dao u decembru, na ime da su saveznice vlade spremne da prihvate sve predloge o zaključenju mira koje potiču sa neutralnog zemljišta. Predsjednik vlade treba da učini i jedan korak dalje i da da potstreka za zaključenje mira. Nijedna rasa nije u tako povoljnom položaju kao Engleska da bi mogla da učini taj korak. U istom smislu govorio je i Trevelyan.

Englezi u arapskoj klopi.

Köln, 29. februara.

Prema jednom izvještaju iz Kajira od 30 januara stigle su tamo ponovo vrlo uznemirujuće vijesti iz Adena, prema kojima se Englezi nalaze u vrlo pritešnjenom položaju. Engleski čaisnici potvrđuju nezgodan položaj Engleza.

Usljed toga je u Suecu na hitan način obrazovana jedna brigada iz australijskih i indijskih četa, da odmah ode u Aden.

Aden je sada opkoljen sa suvozemne strane mnogobrojnim, jakim i dobro naoružanim plemenima. Englezi su ne samo spolja, nego i u samom gradu pritešnjeni od urodjeničkih stanovnika. Dogodili su se mnogi napadi na više engleske vojne ličnosti. Do sad su Englezi u Adenu streljali preko 1.200 špijuna i atentatora

Četvrti njemački ratni zajam.

K. B. Berlin, 1. marta.

Od 4/3 do 22/3 otvoriti će se upis na četvrti ratni zajam u obliku 4^{1/2}% državničkih bonova i na državni 5% zajam.

Republikanski napadi u Italiji.

K. B. Lugano, 1. marta.

Na jednom kongresu republikanske stranke oštro je napadnut Barzilai, kome je osporeno pravo, da ma kako obavezno zastupa ovu stranku prema kralju ili vladi. Odlučeno je da se pojača republikanska propaganda u južnoj Italiji.

Dnevne vijesti.

Povratak iz Crne Gore.

U sredu je opet jedan veći transport begunaca stigao iz Crne Gore u Beograd. Ovi napušteni, jadni ljudi davali su žalosnu sliku. Glad i umor je govorio iz njihovih lica, ali njihovo srce je žučno i puno gorke mržnje prema Pašićevoj vladi, koja ih je naterala da beže, ispred četa centralnih vlasti, ostavljajući kuću i kućiste i gredeći strahotnim putem ka siromašnoj Crnoj Gori.

O danima, koje su tamo proveli, pričaju svi samo najžasnije. Ali sada se opet vraćaju u zavičaj i sa nadom na bolju budućnost sedaju u voz koji treba da ih odvede kućama. Među ovim izbeglicama bilo je i mnogo žena i djece. Naročito su djeca činila žalostan utisak. Mogla su se videti osmogodišnja do desetogodišnja djeca, i iz njihovih očiju moglo se pročitati pitanje: Šta li su skrivili, te su naterani da idu u tuđu zemlju, i tamo da se toliko namuču.

Ponovno otvaranje njemačkog konzulata.

Skorih dana otvoriti će se u Beogradu opet carski njemački konzulat. O tome se već vode pregovori.

Lijepa proljetnja nedjelja.

Lijepa proletnja nedjelja bila je ova posljednja nedjelja. Preko noć se vjetar, koji je cijele prošle nedjelje duvao umirio i nedjelja je osvanula lijepim veselim jutrom, koje je blistalo u zlatnim, umilnim sunčanim zracima sa Kalimegdana, u dolinu Dunava i Save. Pa i ozbiljne ciprese pogledale su veselije na kao more plavo nebo. Vesela djeca se igradu preko već zasutih rovova, koje su Srbi iskopali na padinama ovog lijepog uzdignutog vrta. Gdje je to vrijeme? Utegnute uniforme, već bez šinjela vidjaju se na čistoj stazi, koja je zasuta šljunkom, na klupama sjede stari i mladi gradjani ovoga grada, jedna sentimentalna gimnaziskinja sa sumnjivom crvenom sveškom — po svoj prilici Heine, koga Srbi neće nikako da zaborave — sve po starom. Dole ispod brige ide jedno c. i kr. odjelenje u crkvu, praćeno čistim zvukom trube. Iz granatama oštećene tvrdjave dolazi dug sprovod zarobljenika Rusa i Srba, svi čisti i živim pokretima, dobrog izgleda. Oni se živo zabavljaju i preko širokih rječnih traka gledaju zemunske tornjeve. Juče i danas — šta sve biva u toku svjetske istorije... Po ulicama grada redovan metež, ali u kome nisu više najmnogobrojnije uniforme, po podne sve ide u Topčider u drugi kraj grada, a u veće sve gostionice pune, igra se živo biljar, pored ozbiljne i neme igre šaha. Sunce mami čovjeka i pupoljke. Dolazi nam proljeće, doći će i mir. Beograd već uživa u njemu.

Beogradsko prstenje za uspomenu.

Zapovjedništvo mosne brane namjerava, kao trajan znak uspomene na osvojenje Beograda, da poruči prstenje, koje bi se u Beču izradilo. Čist prihod pripada društvu za patriotske ciljeve. Ovo prstenje bi bilo, ili samo od srebra ili sa pozlatom, u tri razne veličine, i to: Na grbu izgled Kalemegdana; opasan lavorovim vijencem, na kome je utisnuta gore austrijska, dole ugarska kruna; na sastavku s obe strane grba na kolutu prstena cifre godina

1915-1916. Na kolutu, sa prikladnim ornamentskim ukrasom, ime „Beograd“. Veličine prstenja će biti ove: 16, 18 i 20 mm. Cena ne može biti unapred tačno označena; jedan srebrni prsten smije koštati 4-50 kruna, sa pozlatom 8 kruna. U koliko je veća narudžbina, u toliko će i prstenje biti jeftinije. Tačne cene će se objaviti tek posle sporazuma sa carsko i kraljevskom vojnom vlašću. Porudžbine se moraju učiniti zaključno do 5. marta kod zapovjedništva mosne brane. S obzirom na plemeniti cilj ove originalne uspomene može se očekivati velika pretplata.

Privrjedno iskorišćavanje Balkana.

Državni gospodarski odbor njemačkog posla-ničkog doma odobrio je radi olakšice saobraćaja između rajnsko-westfalskih industrijskih predjela i balkanskih zemalja uvodjenje naročito balkanskog voza od Kölna, čim to dopuste saobraćajne prilike.

Dobrotvorno veče.

Jedna umjetnička predstava njemačkih i austro-ugar-skih vojnika.

Da bi se sirotinji grada Beograda u njoj nevolji priteklo u pomoć i da bi se jednovremeno stanovništvu dalo dokaza, da pobjedilački protivnik ima i toplo srce, i da je rado gotov da pruži ruku tamo gdje treba bijedu i nevolju ublažiti, udružili su se, preduzimljivošću zapovjednika njemačkog etapnog zapovjedništva gospodina kapetana von Wrangela, a pod protektoratom carskog i kraljevskog vojnog generalnog gubernera za Srbiju podmaršala grofa Salis-Seevisa u Beogradu austro-ugarski i njemački vojnici da u izvršenju pomenute celji prirede jedno dobrotvorno veče. To veče biti će u srijedu, 8. marta 1916. u dvorani gostionice „Kolarac“, Mačedonska ulica br. 1. u veče u 5 sati. Da bi se pomenutoj celji donijeli što je moguće veći priloz, odbor je riješio, da predstava bude javna, pa je, da bi mogao prisustvovati što je moguće veći broj građanstva, utvrdio ulazne cijene na 5., 3. i 1 krunu. Ulaznice mogu se na slijedećim mjestima dobiti:

1. Odpravnništvo c. i k. zapovjedništva mosne brane.
2. C. i K. mjesnog zapovjedništva.
3. Carsko njemačkog etapnog zapovjedništva 12.
4. Administracije „Beogradskih Novina“.
5. U veče na blagajni.

Židovsko bogoslužjenje.

U subotu, 4. marta, u 3 sata po podne biti će u staroj Synagogi (Mojsijeva ulica) židovsko bogoslužjenje, kome mogu prisustvovati i austro-ugarski i njemački vojnici.

Civilna predstava u c. i k. Kino-pozorištu (predjašnji Koloseum).

Petak, 3. marta 1916 god. Program: 1. „Bijaric“ (prirodno); 2. „Zahvalan pas“ (komično); 3. „Iz Indije“ (prirodno); 4. „Vazdušni most“ (drama u tri čina); 5. „Vili je nestašan“ (komično); 6. „Ili-ili“ (komično).

Početak predstave u 3 č. ili 5 č. po podne. Blagajna je otvorena 3/4 časa prije početka predstave. Program se stalno menja. Deca ispod 14 godina ne mogu posetiti predstavu bez starijih.

MALIOGLASNIK.

LJEKARSKA POMOĆ.

Zubni ljekar
Aleksandra Kostantinović
preseila se u kralja Milana ul. br. 34 (Terazije). Ordinira od 9-12 i 3-6. c138-1

KUPOVINE I PRODAJE.

Jaja,
gušćija Emdeska za nasad, dva gusana, i jedan kasapski panj prodaju se. Upitati: Villa Kremić — Čuburski potok. c151-2

Prodaje se jevtino
klavir polovni
i veća partija raznih
zapušača za flaše

S. Lazarević, kralja Milana ul. br. 120. c158-2

Rafove

za kolonijalnu radnju, 12 metra u kvadratu sa ostalim prina-dležnostima, potrebuje jedna ovdašnja radnja. Ko ima na prodaju neka se obrati admi-nistraciji ovog lista pod „Z. V. 145“. c154-2

NAMJESTENJA.

Kuharica ili djevojka
za sve, traži se za jednu čas-ničku porodicu. Austrijanke ili Njemice imaju prvenstvo. Topličin Vjenac 25. c169-3

Mladić gjak

VII. raz. gimn. traži namje-štenje pri kakvoj kancelariji ili kao pomoćnik kakve radnje. Pismjene ponude slati admi-nistraciji ovog lista pod „B. 141“. c130-3

Krojač

potpuno spreman u svome po-slu traži stalno mjesto. Pismene ponude sa uslovima slati ured-ništvu ovog lista pod „D. M. 177“. c177-3

Inteligentan mlad

činovnik spreman trgovačkom i kancelarijskom poslu, potpuno vješt hrvatsko-srpskom, njemač-kom, mađarskom i talijanskom jeziku, traži namještenje kao knjigovogja, blagajnik ili nad-stojnik. Cijenjene ponude pod „Spreman 165“ administraciji ovog lista. c165-3

Tvornica Soda — Vode

traži jednog mladića, koji dobro poznaje varoš. Ignjat Slanger Kralja Aleksandra ul. 92. c160-3

Vična kuharica

sa vrlo dobrim uvjerenjima iz bogatih kuća traži namještenje. Kao takova probavila je većim dijelom u austro-ugarskom po-slanstvu i govori perfektno nje-mački, srpski i francuski. Obrati-ti se: Ivankovačka ul. br. 3 (Trkalište). c156-3

Traži namještenje

za skromnu nagradu poslužio bi jedan bivši činovnik u ma kakvom poslu. Upitati sopstve-nika kod žandarmerijske ka-sarne na velikom trgu za Vlajka. c153-3

Studentkinja

koja je studirala hemiju u Ber-linu, traži mjesto u hem. labo-ratoriji, apoteci, drogeriji etc. Ponude slati administraciji ovoga lista pod „L. Z. 140“. c128-3

Jedan vješt i Iskusan baštovan

nudi se za sve baštovanske poslove kao za vočarstvo, po-vrtarstvo, vinogradarstvo, ka-lemljenje loze i t. d. Ignjat Ljevičić Mutapova ul. br. 15. c175-3

STANOVI.

Za izdavanje

kafana „Mirijevo“ ulica kralja Aleksandra, i jedan dućan Čika Ljubina ul. br. 5. Za uslove obratiti se Petroviću Miloša Velikog ul. 65. c161-4

2 namještene sobe

sa predsoobljem izdaju se od-mah. Daničićeva ul. br. 11. c167-4

Traži se jedna

zasebna kuća

sa više odjeljenja u blizini Te-razija. Kirija zagarantovana. Za bliže uslove obratiti se M. Ko-stuha, Beogradska ul. br. 70. c171-4

Izdaje se lijepo

namještena soba

sa 1-2 postelje. Na prodaju jeftino ogledalo od 3 metra visine sa zlatnim ramom i po-stoljem za cvijeće. Gundulićeva ul. 6 (do Telefonske Centrale). c176-4

Stanovi

suvi, suncu okrenuti, od jedne, dvije i tri sobe sa kuhinjom u Ratarskoj 49 i 103, knez Dani-lovoj 35, Grobljanskoj 5 i Starina Novaka 3. Električno osvjetljenje, prostrano dvorište i lijepa bašta. Upitati sopstve-nika u knez Danilovoj ul. 35 posljednja vrata. c112

Podesan lokal

na živom mjestu sa rafovima i ostalim prinaležnostima za kolonijalnu radnju potreban je jednoj ovdašnjoj firmi. Ko ima neka se ponudom obrati admi-nistraciji ovog lista pod „A. R. 146“. c154-4

RAZNO.

Gospodinu

Petru Spasojeviću,

Kraljevo.

Molim javi mojoj porodici da sam zdrav i da ću se još nekoliko dana baviti zbog po-sla u radnji. Ilija. 148-5

Za jednu kafanu I. reda, koja će se kroz kratko vrijeme otvo-riti, traži se jedna dobra

glazbena kapela.

Ponude pod „N. V. 163“ admi-nistraciji ovog lista. c163-5

Za opravku

jednog biljara

traži se sposoban čovek. Po-nude pod „N. V. 162“ admi-straciji ovog lista. c162-5

Pucerka

Dajem na znanje svojim po-štovanim mušterijama i osta-loj gospodi, da od sad primam veš na pranje, peglanje i glancir-anje u mojoj kući u Moskov-skoj ulici br. 88. Sa poštova-njem Katica Popović. c168-5

Gospodinu

Vasa Petrović, trgovac u

Trsteniku

moli se, da kaže gospođi K. Cvijovički učiteljici koja stanuje kod njega, da su joj se-stre u Beogradu, Resavska ul. br. 76 i da treba odmah da dogje ovamo. c174-5

Gospodinu

Ljubi Novakoviću

Kraljevo

Kao što sam Vam već javila kuća je dosta oštećena; po-trebno je da što prije dodjete. Lepina je kuća ostala sama. Baba Kata je u duševnoj bol-nici. Cajka. c172-5

Radnja

Staklarsko-porculanska
Ignjata Freudenfelda i druga
kralja Petra ul. 72.

otvorena je i prodaje po po-vojnim cijenama kako na više tako i na manje. c147-5

Na znanje!

Na dan 23. ov. mj. izgubio sam na putu od Jovanove do Baba Višnjine i odatle do kneza Mihaila ulice nekoliko faktura (trgovačke račune u fascikuli). Iste glase na Zenny N. Tajta-zak i gosp. Otto Schreiberu i predstavljaju samo za mene izvjestnu vrijednost. Tko ih bude našao, umoljava se, da iste preda u mojoj radnji, gde će kao nanradu dobiti 10 kruna sa zahvalnošću.

Zenny N. Tajtazak, Deli-katesna radnja, knez Mihaila ul. 37, kod „Šonde“. c145-5

Bravarsko-instalaterska radnja

Jankovića i Stanimirovića
Resavska ul. br. 63a

Preporučujemo svojoj poštova-noj mušteriji našu dugogodišnju radnju. Vršimo bravarske oprav-ke kao šporete, čunkove, rerne, ključeve, kapije, ograde i t. d. Preduzimamo instalacije vodo-voda po kućama, kupatila, umi-vaonika, klozeta, kuhinjskih česama, pivskih aparata i t. d. Brza usluga i solidne cijene.

S poštovanjem
Panta Stanimirović
c157-5
bravar

NESTALI.

Umoljavam svakog onog ko bi ma šta znao izvijestiti me o Iliji S. Nikoliću knjigovogji iz Beograda, rodom iz Velikog Orašja, da to odmah učini. Biću mu unapred zahva-lan. Milisav Marković, trgovac Bosanska ul. br. 27. c164-6

Tvornica konzerva

— M. GANDERNAK NASLJ —
KOMOTAVA U ČEŠKOJ

Traži novčano jaku mušteriju ili dobrog zastupnika za Beograd i neposrednu okolinu. U stanju smo odmah, to jest po uspostavljenju železničkog saobraćaja ispo-slati: pekmez, marmeladu, sardine u zejtinu i ha-ringe. Kasa po prijemu duplikata tovarne liste preko „Landwirtschaftliche Credit-banke“ u Komotavi. Obratiti se treba na njemačkom jeziku sa naznačenjem željene količine. 51

Jedan BEČKI GOSTIONIČAR

koji je i kavanar preduzeo bi lokal na kakvom lijepom mjestu za gostionicu ili ka-vanu a po prilici i hotel. Pismene ponude što pre pod „Tachmanu 178“ administraciji ovog lista. c178

LJUDI I ŽENE

koji bi prodavanjem novina mogli imati

DOBRU ZARADU

neka se obrate administraciji „Beo-gradskih Novina“ Čubrina ul. b. 3.

Preporučujem

Bakalskim radnjama

razne vrste Chokolade i Fondant-Bonbone; sve vrste pirinča, kafe, zejtina, salame, konzerva, riba i t. d. po umjerenoj cijeni.

Zeny Tajtazak c145

bakalska i delikatesna radnja Knez Mihailova ul. br. 37, kod Šonde.

Radnja u Kr. Milanovoj ul. 49

preko puta „KOLOSEUMA“, dobila je veliku partiju cipela i čarapa muških, ženskih i dječijih, mast i gumu za \$\$ obuću, pertle i t. d. \$\$
:: PRODAJA EN GROS i EN DÉTAIL ::
c144

SVAKI BROJ

„BEOGRADSKIH NOVINA“

prodavati će se u Beogradu i u kra-jevima posjednutim od c. i kr. četa po cijeni od . . . . . 4 hel.
u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od . . . . . 6 „
u ostalim zemljama austro-ugarske monarhiji po cijeni od . . . . . 10 „
a u Njemačkoj po cijeni . . . . . 10 pfen.

Mjesečna predplata staje:

za Beograd i posjednute krajeve 50 hel.
za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu . . . . . 80 „
za ostale zemlje austro-ugarske mo-narhije . . . . . R 1-20
za Njemačku . . . . . M 1.-